

A HADTÁPBIZTOSÍTÁS ELMÉLETE

Hadművelési manővercsoport (HMCS) hadtápbiztosításának vezetése

*Dr. Lapos Mibály vezérőrnagy,
a hadtudományok kandidátusa*

Az utóbbi években a szovjet hadművészet fejlődésének eredményeként napi-rendre került a hadsereg és front támadó hadműveletében a HMCS-ek alkalmazása. Ennek kapcsán a hadtudományi kutatás területén és a gyakorlataink folyamán egyre nagyobb figyelmet fordítottunk a hadművelési manővercsoportok alkalmazásának és az alkalmazás hadtápbiztosításának tanulmányozására.

A Magyar Néphadseregben – kiindulva a hadművelési manővercsoportok feladataiból – általában nagy gondot fordítunk a HMCS-ok hadtápbiztosításának tanulmányozására, ezen belül is kiemelten tanulmányozzuk a hadtápbiztosítás vezetésének elméleti és gyakorlati kérdéseit. Munkánkban felhasználjuk azokat a gazdag tapasztalatokat, amelyek a baráti hadseregeink katonai folyóirataiban napvilágot látnak.

A téma vizsgálatának jelentőséget és bonyolultságát alátámasztja az a tény, hogy a HMCS-ok alkalmazására rendszerint koalíciós összetételű összefegyvernemű hadsereg és front támadó hadművelete során kerül sor.

Az elvégzett elméleti kutatások és lefolytatott gyakorlatok tapasztalatai alapján levonható az a következtetés, hogy a HMCS megbízható hadtápbiztosítása, a rendelkezésre álló erők és eszközök hatékony és összehangolt alkalmazása szempontjából, döntő jelentősége van a korszerű és folyamatos hadtápvezetés megvalósításának.

Mint közismert, a hadtápvezetés a csoportok vezetésének szerves részét képezi, a megszervezés alapjául pedig a parancsnok elhatározása szolgál.

A HMCS vezetésének megszervezését alapvetően befolyásolják olyan tényezők, *mint:*

- a HMCS feladata;
- a PK elhatározása;
- a feladat végrehajtásának körülményei;
- az ellenség tevékenységének várható jellege;
- a csapatok anyagi készletei feltöltésének és a sebesültek kiürítésének lehetséges módjai, változatai.

A HMCS hadtápbiztosításának vezetése során olyan fontos rendszabályokat kell különös figyelemmel végrehajtani, *mint*:

- a hadtápvezető szervek és a hadtáp híradóegységek, az őr- és kiszolgáló alegységek személyi állománya magas fokú erkölcsi- politikai állapotának fenn-tartását;

- a hadtápvezető szervek feladatának, munkarendjének meghatározását a hadművelet előkészítésének és megvívásának időszakára;

- a vezetési ponrok áttelepülésének tervezését, azok kölcsönös helyettesítettségének biztosítását. A hadtáp híradó, az adatgyűjtő- és feldolgozó rendszer szilárd és folyamatos működésének biztosítását a hadművelet folyamán;

- a hadtápvezetési pontok, a hadtáp-magasabbegységek, egységek és intézetek vezetési pontjai, a hadtáp híradó központok és vonalak őrzésének és védelmének megszervezését;

- a hadtápvezetési pontok a hadtáp-magasabbegységek, egységek és intézetek vezetési pontjai, a hadtáp híradó központok és vonalak ellenség tömegpusztító és rádióelektronikai eszközei elleni védelmével kapcsolatos rendszabályok és a hadművelet folyamán megbontott hadtápvezetés helyreállítása rendjének meghatározását, valamint

- a komendánszolgálat megszervezését a hadtápvezető szervek körleteiben és a katonai gépkocsitukon.

A HMCS hadtápvezetésének – az alkalmazás időszakait tekintve – *alapvetően három feladat-komplexum eredményes teljesítését kell biztosítani.*

- Az első a hadtáp felkészítése, a HMCS alkalmazása hadtápbiztosításának megtervezése során.

- A második a HMCS ütközetbevetési reperszakaszra történő előrevonásának hadtápbiztosítása.

- A harmadik a HMCS alkalmazása hadtápbiztosításának megvalósítása.

A hadtáp felkészítése során alapvető kérdésként kell kezelni a HMCS alkalmazása hadtápbiztosításának megtervezését, a hadtápbiztosítási terv kidolgozását, s ezen belül pontosan meg kell határozni a hadtáp előtt álló feladatokat, azok végrehajtásának sorrendjét, eszközeit, módszereit, határidejét és ki kell munkálni a hadtápvezetésével, életképességének fokozásával kapcsolatos rendszabályokat.

A HMCS hadtápbiztosításának megtervezése az előljáró által kidolgozott hadtápbiztosítási tervben történik, kiemelve azokat a sajátosságokat, amelyek a HMCS alkalmazásának körülményeiből következnek. Az előljáró által kidolgozott terv a hadtápbiztosítás általános követelményeit tartalmazza. Ennek, valamint a parancsnok elhatározásának alapján a HMCS-ként alkalmazott magasabbegység hadtáptörzs részleteiben kidolgozza a hadtápbiztosítási tervet, s megteremti a meghatározott feladatok végrehajtásának feltételeit.

A parancsnok a hadtápbiztosításra vonatkozó utasításában a konkrét feladatok határozza meg. Kijelöli a hadtápalegységek, egységek azon állományát, amelyek az ütközetbevetés után is a hadműveleti manővercsoport állományában maradnak, ezek elhelyezkedését, mozgásuknak rendjét a harchiztosításukra kijelölt erőket és eszközöket; a hadtáp fő erőkifejtésének irányát; az anyagi készleteket; az ellenség területén igénybevételre tervezett anyagi, gyógyító forrásokat, azok elfoglalására-őrzésére kijelölt összefegyvernemi alegységeket és az ezekkel

való együttműködésének rendjét. Intézkednie kell a berendezendő repülőterek és anyagledobó helyek helyére, idejére, a berendezésre, a feltöltési körletekre és sok más konkrét feladatra.

A hadművelati manővercsoport hadtápbiztosítására a parancsnok elhatározása az előljáró PK HTPH szakintézkedése alapján *az alábbi fontosabb okmányokat kell elkészíteni:*

- terv a hadművelati manővercsoport harctevékenységére hadtápbiztosítására. A terv mellékleteként az elfogadott számvetéseken kívül ki kell dolgozni a következő számvetéseket is: számvetés a hadrúpalegységek, egységek állományának megoszlására (a HMCS-al elvonuló, illetve visszamaradó); számvetés az anyagi készletek létrehozására, lépcsőzésére; számvetés az alegységek, egységek hadtáperővel és eszközökkel történő megerősítésére;

- a tagozatoknak megfelelően Hadtápbiztosítási Direktíva (parancs) kivonat, vagy hadtápbiztosítási intézkedés;

- rövid írásos, vagy szóbeli intézkedések, amelyek a kialakult helyzetnek megfelelően pontosítják a hadtápbiztosítási tervben megtervezett, a hadtápbiztosítási (parancs) kivonatában, hadtápbiztosítási intézkedésben meghatározott feladatok végrehajtásának rendjét;

- terv a HMCS hadtápbiztosításában résztvevő hadsereg, front, központ-hadtápbiztosítási erők és eszközök tevékenységének irányítására.

A feladatok végrehajtása szempontjából fontos jelentősége van a hadrúpalegység konkrét felkészítésének.

A hadtápbiztosításának szokásos rendszabályain belül *kiemelten figyelmet kell fordítani:*

- a HMCS feladatának, az anyagi készletek felhalmozásának és a felröltési lehetőségeknek az összhangjára;

- az előrevonás időszakában a készletek gyors és szakszerű feltöltésére;

- az anyagi készletek feltöltésére rendelkezésre álló valamennyi lehetőség intenzív kiaknázására;

- a hadrúpalegységek felkészítésére, egymásról elkülönülő irányokban történő nagyfokú önállóságot igénylő tevékenységre;

- a hadművelati területén található anyagi és szolgáltató kapacitások igénybevételeire;

- valamint a különböző irányokban folyó tevékenység vezetési feltételeinek megteremtésére.

A felkészítés során a hadművelati manővercsoportban résztvevő hadtápbiztosítási erők, alegységek, egységek személyi állománya részére felkészítő foglalkozáson célszerű elsajátítani a hadtápbiztosítási feladatok végrehajtását. Ennek keretében a hadtápbiztosítási erőknek az előkészítő időszakban a kidolgozott hadtápbiztosítási terv alapján értelmezniük kell a feladatokat és azok végrehajtásának rendjét. A hadrúpalegységekkel, egységekkel **gyakoroltatni** kell az anyagok gyors átadásának-átvételének, a harci technika feltöltésének, a sérültek elszállításának, szállításának, a hadrúpalegységek, egységek harcbiztosításának rendszabályait a menetek és a rövid megállások alatt.

A hadtápbiztosítás rendszerét a harctevékenység tervezésének időszakában az összefegyvernemi vezetési rendszerrel szoros összhangban kell létrehozni és a harctevékenység kezdetére az érintett vezetési csoportokat fel kell készíteni és ellátni

mindazon eszközökkel, amelyek szükségesek a megbízható hadtápvezetés megvalósításához. Biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy a kijelölt vezető csoportok az általuk vezetésre tervezett hadtápegységeket és egységeket a várható feladatokra teljes felelősséggel felkészíthessék.

E szempontból nélkülözhetetlen a vezetés életképességének, folyamatosságának a biztosítása, melynek érdekében a hadtápvezető szerveket úgy kell tagolni, hogy a hadtápvezetés minden irányban és minden időszakban szilárd legyen. Törekedni kell az automatizált hadtápvezetés eszközeinek széles körű alkalmazására, az ellenség rádióelektronikai tevékenysége hatásának csökkentésére, s minden eshetőségre felkészülve a hadtápvezetést arra az esetre is biztosítani kell, ha az automatizált hadtápvezetési eszközök és a híradás üzemképtelenné válik.

A hadtápvezetés ez esetben is a HVP-ről történik, felkészülve arra, hogy az egyes irányokban, vagy más vezetési pontokon ideiglenes jelleggel 2-3 fős operatív csoportok kerülnek kiküldésre, vagy önállóan, vagy pedig az összefegyvernemi operatív csoporttal közösen.

Ebben az időszakban különös tekintettel a koalíciós összetételre a felkészülés nélkülözhetetlen eleme az együttműködés megszervezése, melynek alapvető célja az, hogy hely, idő és hadművelati feladat szerint összehangolják a csapatok hadtápbiztosításával kapcsolatos feladatok teljesítését, azaz meghatározzák azt, hogy mikor, kinek, mit kell végrehajtani a célok elérése érdekében.

Az együttműködést az előljáró PK HTPH vezetésével kell szervezni térképen, terepasztalon és részben terepen. Ezen túlmenően a feladatok sikeres teljesítése érdekében a hadtápbiztosítás fő kérdésének összehangolását a PK-ok által szervezett együttműködés során is biztosítani kell.

Az együttműködés során *az alábbi kérdéseket célszerű összehangolni:*

- A hadművelati manővercsoport megerősítését, az úgynevezett főlétszám anyagok leadását, azok előrevonását.
- Az anyagi készletek létrehozásának, lépcsőzésének rendjét.
- A HMCS anyagi készleteinek feltöltését, mind az előrevonás folyamán, mind az ütközetbevetési terepszakaszon.
- Az anyagi eszközök utánszállítási, a csapatok anyagi készletei feltöltését a hadművelet folyamán.

A helyszíni anyagi készletek igénybevételét.

- A sebesültek kiürítését.
- Az őrzés- és védelem rendjét, valamint
- a vezetés, együttműködés rendszabályait, a hadművelet megvívása folyamán.

A tervezés és együttműködés megszervezésekor külön figyelmet kell fordítani a HMCS állományába átalárendelt szövetséges csapatok hadtápbiztosítására. E tekintetben, a lefolytatott gyakorlatok tapasztalatai alapján azt a következtetést vontuk le, hogy a rendelkezésre álló erőket centralizálni kell és mindazon erőket, eszközöket, melyek az átalárendelt csapat hadtápbiztosításához szükségesek, alá kell rendelni a HMCS előljáró szerveinek és a HMCS hadtápbiztosítását egységes hadtápbiztosítási terv alapján centralizáltan kell megoldani. A tervezés és végrehajtás során megkülönböztetett figyelmet célszerű fordítani azon eszközök felhalmozására és utánpótlására, amelyekkel az előljáró szervek a nemzeti sajátosságokból kiindulva nem rendelkeznek.

A HMCS ütközetbevetési terepszakaszra történő elővonásának időszakában a hadtápvezetés alapvető feladatát az képezi, hogy biztosítsa a HMCS készleteinek folyamatos feltöltését, olyan számvetéssel, hogy a HMCS az ütközetbevetési terepszakaszt a meghatározott mozgó és kiegészítő készletekkel érje el. E feladat megvalósítását alapvetően az előljáró tagozatnak kell biztosítani, s e célból hadtáp előretolt lépcsőket kell kikülöníteni a meghatározott feltöltési terepszakaszra. A feltöltési terepszakaszra mind az előljáró, mind a HMCS hadtáp részéről operatív csoportokat kell előzetesen kiküldeni a feltöltés vezetésének, gyors és szervezett végrehajtásának biztosítása céljából.

A hadműveleti manővercsoport feladatainak végrehajtása folyamán a hadtápvezetésnek arra kell irányulnia, hogy következetesen biztosítsa a hadtápbiztosítási tervben meghatározott feladatok teljesítését. Ennek érdekében állandóan ismernie kell a hadműveleti és hadtáp helyzetet, annak gyors és szakszerű értékelése után le kell vonni a következtetéseket, meg kell hozni az elhatározást és gondoskodni kell arról, hogy a feladatok az alárendelt csapatokhoz időben lejussanak és azok a feladatok végrehajtását szervezeten megkezdjék.

A hadművelet megvívásának időszakában a hadtáp részéről a fő erőkifejtést az alapvető feladatok teljesítésére kell összpontosítani. Ebben az időszakban a hadműveleti manővercsoport alárendelt csapatainak hadtápbiztosítását alapvetően – a kialakult hadtápbiztosítási rendszerben – mozgó hadtápbiztosítási pontról valósul meg. Az egyes harcászati irányokban a lőszer- és üzemanyag-ellátó csoportok tevékenységének irányítására, szakfeladataik összefogására irányítottakat, operatív csoportokat célszerű kirendelni.

A HMCS hadtápbiztosításának minden helyzetében az előljáró hadtáptörzsek részéről nélkülözhetetlen módszernek kell tekinteni a feladatok végrehajtásának közvetlen helyszíni segítségét és ellenőrzését.

A gyakorlatok bizonyították, hogy a legjobban megszervezett hadtápbiztosítási rendszer sem tud eredményesen funkcionálni megbízható híradás nélkül.

A híradás rendszerének létrehozása elsősorban attól függ, hogy milyen vezetési pontok rendszerében valósul meg a hadtápbiztosítás vezetése. Legeredményesebben az a híradó rendszer szolgálja a hadtápbiztosítás vezetését, amely feltételezi, hogy a hadtápbiztosítás vezetése a parancsnokok harcálláspontjáról – az ott települő hadtápbiztosítási pontok útján – valósul meg.

Ez a híradó rendszer lehetővé teszi valamennyi szint részére, hogy az intézkedések, jelentések komplex jelleget öltsenek, így egy kézben tartható úgy a harcászati, mint az anyagi, technikai és az egészségügyi feladatok megoldására irányuló valamennyi tevékenység. Biztosított a híradó eszközök tartalékolásának és azokkal történő manőverezés lehetősége.

Bármilyen formáját választjuk a vezetési pontok, illetve ezekkel összefüggő híradó rendszernek, *alapvető követelménynek kell tekinteni:*

- a parancsnokok harcálláspontjáról, illetve a hadtápbiztosítási pontról megbízható rádió és mozgó híradással kell rendelkezni a hadtápbiztosítást végrehajtó hadtápegységekkel, egységekkel, továbbá a HMCS parancsnok harcálláspontjáról, illetve a hadtápbiztosítási pontról a front, illetve a hadsereg hadtápbiztosítási pontjával;

- ki kell dolgozni a speciális hadtápbiztosítási táblázatot, amely jelentősen megkönnyíti az intézkedések és jelentések továbbítását a rádióeszközökön;

– a lehetőségek figyelembevételével célszerű, ha a közlemények továbbításához titkosított híradó eszközök állnak rendelkezésre.

Mivel törzsvezetési gyakorlataink jelentős része erdős-hegyes terepen zajlik le, külön figyelmet fordítottunk a hadművelleti manővercsoport erdős-hegyes terepen történő alkalmazása hadtápbiztosításának tanulmányozására.

Levonhatjuk azt a következtetést, hogy – az erdős-hegyes terepen folyó hadműveletek hadtápbiztosítására vonatkozó sajátosságokon belül – a HMCS alkalmazása esetén alapvető figyelmet kell fordítani a hadtápvezetés egymástól elkülönült irányban történő megszervezésére, a gyér úthálózat miatt az anyagi eszközök utánszállításában jelentkező gondok kapcsán az alegységek anyagi készletekkel történő lehető legnagyobb mérvű megerősítésére. A sebesültek kiürítésében jelentkező nehézségek miatt célszerű a hadművelleti manővercsoportok kórházakkal való megerősítése, illetve a helyszíni lehetőségek fokozott igénybevétele. A HMCS megbízható hadtápbiztosítása érdekében, erdős-hegyes terepen fokozott igényként jelentkezik az anyagi eszközök légi úton történő utánszállítása, valamint a magasabbegység és seregtest hadtápok légi vezetési feltételeinek megteremtése.

Befejezésül annak a véleményünknek adok kifejezést, hogy a hadművelleti manővercsoport hadtápbiztosítása még korántsem teljesen tisztázott téma, szükséges az, hogy e kérdéskert továbbra is intenzíven kutassuk.

Javasoljuk, hogy a követhető öreves tervben e kérdés kutatási témaként szerepeljen, s külön vizsgáljuk meg a magasabbegység és seregtest szintű légi hadtápvezetési pontok létrehozásának lehetőségeit, alkalmazásuk legfontosabb rendszabályait.

A korszerű háború általában, de különösen a hadművelleti manővercsoportok hadtápbiztosítása azt igényli, hogy szüntelenül tökéletesítsük a csapataink hadtápbiztosításának rendszerét és gyorsítsuk meg az automatizált hadtápvezetés feltételeinek megteremtését. A technikai eszközeink fejlesztését pedig úgy oldjuk meg, hogy növekedjék azok teljesítő és életképessége, manőverezőképessége, s egyidejűleg biztosítsuk azok többcélú alkalmazását és – egyéb rendszabályok mellett – valósítsuk meg a hadrápnak az ellenség felderítő és csapásmérő komplexumaival szembeni védelmét.